

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

DE BENAMING VAN OPLEIDINGEN

OP DE WEBSITES VAN INSTELLINGEN
VAN HOGER ONDERWIJS

Utrecht, februari 2010

INHOUD

Samenvatting 5

1	Inleiding 9
1.1	Aanleiding 9
1.2	Achtergrond 10
1.2.1	De beleidscontext 10
1.2.2	Reeds getroffen voorzieningen 11
1.2.3	Wettelijke bepalingen 11
2	Doel en werkwijze onderzoek 13
2.1	De vraagstelling 13
2.2	Werkwijze 13
3	Bevindingen 17
3.1	Aantallen 17
3.2	Onwenselijkheden 18
3.3	Overige bevindingen 19
3.4	Resultaat 19
4	Conclusies en aanbevelingen 21
	Bijlage 23

Samenvatting

Conclusies

Elke opleiding in het hoger onderwijs staat geregistreerd in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO). Het CROHO bevat van elke opleiding een aantal gegevens waaronder de naam van de opleiding. Het is deze CROHO-naam die bij een met goed gevolg afgelegd examen op het getuigschrift wordt vermeld en civiel effect heeft. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)¹ legaliseert slechts die diploma's waarop de juiste CROHO-naam is vermeld. De inspectie hecht dan ook aan duidelijkheid over de naamgeving en status van opleidingen. Elke (aanstaande) student moet op de website van instellingen kunnen zien wat de officiële naam van de opleiding is die hij volgt of gaat volgen. Volgens de minister van OCW dient het volstrekt helder te zijn tot welke officieel geregistreerde opleiding het onderwijs behoort en dienen misverstanden over de naam van de opleiding uitgesloten zijn.

In 2008 hebben Research voor Beleid en het Hoger Onderwijs Persbureau (RvB/HOP) een onderzoek gedaan naar de naamgeving van opleidingen op websites van instellingen. Het betrof instellingen in het bekostigd en niet bekostigd onderwijs. De resultaten van dit onderzoek, vastgelegd in het rapport 'Creatief of Correct'², zijn het vertrekpunt geweest voor het onderzoek van de inspectie.

De inspectie is nagegaan of de voorlichting op de websites van instellingen waar opleidingsnamen niet volstrekt helder werden gecommuniceerd, een jaar na de rapportage van RvB/HOP in overeenstemming is met de vereiste wet- en regelgeving. Het onderzoek heeft een handhavend karakter, hoewel de WHW (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek) slechts in beperkte mate concrete voorschriften voor de benaming van opleidingen kent. De inspectie spreekt daarom over 'onwenselijkheden' op websites en niet over 'wetsovertredingen'.

Na analyse van de geselecteerde websites heeft de inspectie bij dertien instellingen onwenselijkheden aangetroffen ten aanzien van de naam en/of vermelding van de accreditatiestatus van een of meerdere opleidingen. Het gaat in totaal om dertig opleidingen. De desbetreffende instellingen zijn hierop aangesproken. Het effect was dat na een aantal maanden de websites van negen instellingen zijn aangepast. De overige instellingen hadden meer tijd nodig en hebben toegezegd de gewenste aanpassingen te zullen aanbrengen. De inspectie zal eind februari 2010 de desbetreffende websites opnieuw bekijken en de resultaten hiervan separaat aan de minister doen toekomen.

De inspectie concludeert:

- De overgrote meerderheid van de geselecteerde opleidingen uit het onderzoek van RvB/HOP van 2008 presenteert inmiddels op correcte wijze de naam en status van de opleiding.
- Op het moment van afronding van dit rapport hebben de meeste instellingen die de inspectie heeft benaderd om onwenselijkheden aan te passen, de gewenste wijzigingen op de website aangebracht.

¹ De IB-Groep en CFI vormen per 1 januari 2010 één organisatie met de naam DUO.

² Creatief of Correct, Een onderzoek naar de benamingen van opleidingen in het hoger onderwijs. Research voor Beleid/ Hoger Onderwijs Persbureau, 18 april 2008

- De instellingen die de inspectie heeft benaderd zijn zich bewust van het belang van ordentelijke voorlichting aan (aanstaande) studenten over de aangeboden opleidingen. Het onderzoek van de inspectie heeft dit bewustzijn versterkt.

Toch geven de bereikte resultaten geen garanties voor de toekomst. Websites zijn voortdurend aan verandering onderhevig evenals de benamingen van opleidingen. Omdat er een risico blijft bestaan dat de naam van opleidingen incorrect of verwarrend wordt vermeld, is de inspectie van mening dat structurele controle van websites noodzakelijk blijft, zij het op een andere manier dan via periodiek inspectieonderzoek. Hieronder volgen aanbevelingen om de kwaliteit van de informatie over naamgeving blijvend te controleren.

Aanbevelingen

Naar de opvatting van de inspectie kan structurele controle van naamgeving op websites het best plaatsvinden in het kader van de accreditatie van opleidingen. Dit voorstel houdt in dat:

- 1) De NVAO in het kader van de accreditatieprocedure toetst of de door de instelling opgegeven naam van de opleiding overeenkomt met de CROHO-naam.
- 2) De NVAO in haar accreditatiebesluit, onderliggende rapporten en communicatie op haar website uitsluitend de officiële CROHO-naam van de opleiding vermeldt.
- 3) De NVAO de voorlichting op de website van de instelling over de naam van de opleiding in haar accreditatie betreft en eist dat onjuiste of verwarrende vermeldingen gecorrigeerd zijn voordat accreditatie plaats kan vinden.
- 4) De inspectie tussen de accreditaties door het loket is voor klachten over onduidelijke of niet correcte namen van opleidingen. Zij behandelt deze klachten volgens de bestaande signalenroute van de inspectie

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds 2006 is het correct gebruik van naam en vermelding van de status van opleidingen onderwerp van gesprek in het hoger onderwijs, het ministerie van OCW en de Tweede Kamer. De aandacht ging vooral uit naar de voorlichting over het aanbod van opleidingen op de websites van instellingen. Zo waren er websites waarop instellingen 'fancy' opleidingsnamen vermeldden zonder dat de relatie met de in het CROHO geregistreerde opleidingsnamen duidelijk werd. Ook werden er afstudeerrichtingen/varianten van in het CROHO geregistreerde opleidingen als zelfstandige opleidingen gepresenteerd en werd op websites gesproken over keurmerken of erkenningen door de overheid, terwijl (nog) geen accreditatie door de NVAO was verleend.

In december 2006 vroeg de studentenorganisatie ISO aandacht voor het feit dat zowel hogescholen als universiteiten 'non-CROHO' opleidingen op hun websites aanboden. Daarna zijn veel instellingen begonnen met de opschoning van hun websites.

In 2008 heeft er in opdracht van het ministerie een onderzoek plaatsgevonden naar de naamgeving van opleidingen op de websites van instellingen. Dit onderzoek is uitgevoerd door Research voor Beleid en het Hoger Onderwijs Persbureau (RvB/HOP), de resultaten zijn vermeld in het rapport 'Creatief of Correct'. Het onderzoek betrof zowel bekostigde als niet bekostigde instellingen. De conclusie van dit onderzoek was dat, hoewel de overgrote meerderheid van de opleidingsnamen correct en goed werd gepresenteerd, er vele meer of minder ernstige uitzonderingen waren. Dit gold zowel voor bacheloropleidingen als voor masteropleidingen in het bekostigde en niet bekostigde onderwijs.

Naar aanleiding van het rapport 'Creatief of Correct' heeft het ministerie van OCW een brief gestuurd aan de colleges van bestuur van universiteiten en hogescholen (11 april 2008). In deze brief verzoekt het ministerie de instellingen om na te gaan of de informatievoorziening met betrekking tot wet- en regelgeving en procedures rond toegang tot het hoger onderwijs bij alle medewerkers toereikend is, en of deze goed wordt toegepast. In de brief wordt een overzicht gegeven van instrumenten om de toegang tot het hoger onderwijs te regelen. Aan het eind van de brief kondigt het ministerie aan dat de inspectie een onderzoek zal doen naar het naleven/toepassen van de wet- en regelgeving met betrekking tot de toegang van het hoger onderwijs.

Een van de in de brief genoemde instrumenten om de toelating te regelen betreft de heldere informatie over de officiële opleidingsnaam en status van de opleiding. Hierover doet de inspectie verslag in voorliggend rapport.

Een ander instrument om de toegang tot het hoger onderwijs te regelen betreft de regeling omtrent de 'nadere vooropleidingseisen'. De inspectie voert op dit moment ook een onderzoek uit naar de voorlichting over en naleving van de bepalingen op dit punt. De bevindingen hierover worden gepresenteerd in een separaat rapport dat medio 2010 zal verschijnen.

Leeswijzer

De volgende paragrafen bevatten achtergrondinformatie met betrekking tot het onderwerp naamgeving en status van opleidingen. Hoofdstuk 2 gaat in op de vraagstelling en de door de inspectie gehanteerde onderzoeksmethode. In hoofdstuk 3 worden de bevindingen gepresenteerd. Tot slot volgen conclusies en aanbevelingen.

1.2 Achtergrond

1.2.1 De beleidscontext

In diverse brieven en kamerstukken is het onderwerp naamgeving en de vermelding van accreditatiestatus van opleidingen aan de orde geweest. Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste beleidsuitgangspunten en opvattingen van de bewindslieden van OCW. De bijlage bevat een overzicht van de voornaamste bronnen met datum en kenmerk.

- De wijze waarop de universiteiten en hogescholen voorlichting geven over het opleidingsaanbod behoort tot de eigen verantwoordelijkheid van deze instellingen.
- Het is van groot belang dat studenten kunnen beschikken over duidelijke studiekeuze-informatie. Zij moeten er van uit kunnen gaan dat de voorlichting door instellingen van hoger onderwijs, die op grond van de Nederlandse wetgeving zijn erkend, juist en volledig is.
- Onjuiste communicatie is niet acceptabel en moet zo snel mogelijk gecorrigeerd worden. Competitie tussen instellingen en commerciële belangen zijn geen excuus voor onzorgvuldige voorlichting.
- Verkeerd gebruik van wettelijk verankerde termen en hoedanigheden waaraan duidelijke effecten in het maatschappelijk verkeer zijn verbonden, is een evident voorbeeld van miscommunicatie. Hieronder valt in ieder geval te verstaan begrippen als 'accreditatie' en 'aanwijzing door de minister van OCW'. Onzorgvuldig gebruik van deze termen, al of niet opzettelijk, is ernstig omdat het accreditatiestelsel en in ruimere zin het gehele bestel van hoger onderwijs wordt aangetast. Het heeft alles te maken met het publiek vertrouwen in het Nederlands hoger onderwijs. Bovendien kunnen alleen door zeer zorgvuldig handelen de consumenten nagaan of het aangeboden onderwijs erkend is en voldoet aan de eisen die aan hoger onderwijs op grond van de Nederlandse wetgeving worden gesteld.
- Het is belangrijk dat de termen die in de publiciteit worden gebruikt overeenstemmen met de in het CROHO geregistreerde gegevens van de opleidingen. Zo moeten de gebruikte opleidingsnamen dezelfde zijn als de namen zoals opgenomen in het CROHO, althans moet het volstrekt helder zijn tot welke officieel geregistreerde opleidingen het besproken onderwijs behoort. Het zijn deze CROHO-namen die, bij een met goed gevolg afgelegd examen op het getuigschrift worden vermeld en civiel effect hebben.

Uit de correspondentie met de koepels (VSNU, HBO-Raad en PAEPON) blijkt dat ook zij deze uitgangspunten ondersteunen.

1.2.2 *Reeds getroffen voorzieningen*

Om ongewenste discrepantie tussen feitelijk vermelde en officiële namen en status tegen te gaan hebben de overheid en de koepelorganisaties verschillende voorzieningen getroffen. Genoemd kunnen worden:

- In de brieven van de bewindslieden is te lezen dat zij het als een taak van de NVAO zien als meldpunt te fungeren voor onzorgvuldig gebruik van opleidingsnamen en verkeerd gebruik van het predikaat accreditatie en zo nodig instellingen hierop aan te spreken.
- Bepalingen in gedragscodes van koepelorganisaties, zoals de HBO-gedragscode met betrekking tot de voorlichting over de opleiding, geven binnen de eigen kring enige normering ten aanzien van benaming van opleidingen.
- Vanaf januari 2009 is het mogelijk om naast de officiële opleidingsnaam ook een tweede (inter)nationale naam in het CROHO op te nemen. Universitaire opleidingen hebben de internationale namen met elkaar afgestemd in het kader van de CRAB-operatie (Commissie Reductie Aanbod Bacheloropleidingen). De DUO/ IB- Groep³ heeft deze namen in het CROHO ingevoerd. Ook de HBO- Raad heeft inmiddels overeenstemming bereikt over de internationale benamingen in het hbo en heeft deze lijst in juli 2009 aan de DUO/ IB-Groep aangeleverd. Deze namen zijn inmiddels (januari 2010) voor 90 à 95 procent ingevoerd.
- In juli 2008 heeft de DUO/ IB- Groep een opschoningsactie van het CROHO afgerond. Door regelmatige controle wordt de kwaliteit van het CROHO op peil gehouden.

1.2.3 *Wettelijke bepalingen*

De wet - eerst en vooral de WHW (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek) - biedt slechts in beperkte mate voorschriften voor de benaming van opleidingen. De relevante wetsartikelen van de WHW zijn opgenomen in bijlage 2. Uit de wettelijke bepalingen zijn voor de opzet van het inspectie-onderzoek de volgende elementen van belang:

- Instellingen moeten hun opleidingsaanbod (tijdig) openbaar maken.
- Deze openbaarmaking moet zodanig zijn dat de aanstaande student zich een goed oordeel kan vormen over de inhoud en de inrichting van het onderwijs.
- Opleidingen moeten geregistreerd staan in het CROHO.
- Het CROHO dient bepaalde vastgestelde opleidingsgegevens te bevatten.
- Op het getuigschrift dient te worden vermeld welke in het CROHO geregistreerde opleiding is voltooid.

Strikt genomen bepaalt de tijdens de looptijd van het onderzoek vigerende wet niet letterlijk dat opleidingen in hun voorlichting de naam gebruiken waaronder zij geregistreerd staan in het CROHO. Op dit moment ligt een wetsvoorstel, het wetsvoorstel "Versterking besturing", voor bij de Eerste Kamer. Dit wetsvoorstel bevat voorstellen tot wijziging van enkele onderdelen van de WHW, onder meer het artikel over de informatieverstrekking aan studenten (WHW artikel 7.15). In het nieuwe wetsartikel staat in lid 1 dat studenten 'zodanig geïnformeerd worden over de instelling, het te volgen onderwijs en de opleidingsnamen dat het die personen in staat stelt opleidingsmogelijkheden te vergelijken, zich een goed oordeel te vormen

³ De IB-Groep en CFI vormen per 1 januari 2010 één organisatie met de naam DUO.

over de inhoud en de inrichting van het gevolgde of te volgen onderwijs en examens'. Met deze wijziging wordt het belang van het vermelden van de juiste opleidingsnaam sterker benadrukt. Zie de bijlage voor de volledige voorgestelde tekst.

In het onderzoek is de breed onderschreven uitspraak van de minister dat 'het volstrekt helder moet zijn tot welke officieel geregistreeerde opleiding het onderwijs behoort,' maatgevend geweest voor de beoordeling van de websites van instellingen. De legitimatie van deze uitspraak ligt in de vermelding van de officiële opleidingsnaam op het getuigschrift en het daarop gebaseerde civiel effect.

2 Doel en werkwijze onderzoek

2.1 De vraagstelling

In de brief van de minister van 9 juli 2008 aan de instellingen van het hoger onderwijs, waarin hij het onderzoeksrapport van Research voor Beleid en het Hoger Onderwijs Persbureau (RvB/HOP) presenteerde, kondigde hij aan dat de inspectie binnen een jaar herhalingsonderzoek zou uitvoeren naar het correct gebruik van naam en vermelding van de status van opleidingen.

Het doel van het inspectieonderzoek is na te gaan of de voorlichting van (een aantal geselecteerde) instellingen een jaar na de rapportage van RvB/HOP in overeenstemming is met de vereiste wet- en regelgeving. Concreet betekent dit dat de inspectie is nagegaan of de voorlichting van instellingen op grond van art. 7.15 WHW in overeenstemming is met wat volgens art. 6.13, sub 4.a, WHW (de naam van de opleiding) en sub 4.c (accreditatiestatus) in het CROHO van opleidingen geregistreerd staat. Het onderzoek heeft een handhavend karakter. De onderzoeksvragen luiden:

A. De benaming van opleidingen:

Zijn de namen die een instelling voor haar opleidingen op de website gebruikt identiek aan de namen waaronder die opleidingen in het CROHO staan geregistreerd? En indien deze namen identiek zijn, zijn deze CROHO-namen dan op duidelijke wijze op de website weergegeven?

B. De aanduiding van de accreditatiestatus van opleidingen:

Als op de website van instellingen wordt vermeld dan wel gesuggereerd dat de opleiding op de peildatum een door de NVAO verleende accreditatiestatus heeft, is dit dan terecht?

2.2 Werkwijze

De resultaten van het onderzoek van RvB/HOP zijn het vertrekpunt geweest voor de opzet van het onderzoek⁴. De inspectie heeft zich laten leiden door de vaststelling van RvB/HOP in hun rapport dat de overgrote meerderheid van de namen van de bacheloropleidingen en een meerderheid van de namen van de masteropleidingen correct en goed waren gepresenteerd. Daarom heeft de inspectie haar onderzoek beperkt tot de 'foute' gevallen in het RvB/HOP-onderzoek. De inspectie heeft de volgende elementen van het onderzoek van RvB/HOP overgenomen:

- De beperking tot voorlichting op *websites* van opleidingen.
- Dat het onderzoek betrekking heeft op *zowel het wo als het hbo*.
- Dat het betrekking heeft op *zowel bacheloropleidingen als masteropleidingen*.
- Dat het betrekking heeft op *zowel bekostigde instellingen als aangewezen instellingen*.

⁴ De inspectie is door het HOP geïnformeerd over de door dit bureau gehanteerde werkwijze. De meest recente data (juli 2008) zijn gebruikt.

De inspectie heeft vervolgens vanuit haar eigen verantwoordelijkheid de selectiecriteria voor de te onderzoeken instellingen en de normering voor de beoordeling van de voorlichting op de websites vastgesteld. Deze selectie en normering wordt in de volgende paragrafen toegelicht.

Selectie

In het onderzoek van RvB/HOP is voor de beoordeling van de websites een schema met verschillende probleemcategorieën gebruikt. De inspectie heeft zich in haar onderzoek gericht op de benaming en vermelding van accreditatiestatus van opleidingen. Zij heeft één categorie van RvB/HOP buiten beschouwing gelaten, namelijk de categorie waarin opleidingen vermeld waren die worden aangeboden op een accreditatie die geldt voor een andere locatie of voor een andere instelling (de zogenaamde 'U-bocht constructie'). Elementen die samenhangen met deze constructie zijn van een andere orde dan alleen naamgeving.

Vervolgens zijn die opleidingen geselecteerd, die in het onderzoek RvB/HOP het label 'rood' en 'oranje' hebben gekregen. Dit is een label voor de mate van de onduidelijkheid in de voorlichting. De kunstvakopleidingen uit het RvB/HOP onderzoek⁵ zijn op dezelfde wijze beoordeeld als alle andere opleidingen, omdat ook bij deze opleidingen de officiële CROHO-naam op het getuigschrift komt te staan.

Van de opleidingen die op grond van deze selectie naar voren gekomen zijn, heeft de inspectie de websites opnieuw bekeken in de maanden maart tot en met juni 2009.

Normering

Strikt genomen bepaalt de huidige WHW niet letterlijk dat opleidingen in hun voorlichting de naam gebruiken waaronder zij geregistreerd staan in het CROHO. De inspectie hanteert de uitspraak van de minister dat het volstrekt helder moet zijn tot welke officieel geregistreerde opleiding het onderwijs behoort als norm voor de beoordeling van de websites. Ook deze uitspraak geeft ruimte. De inspectie operationaliseert het begrip 'volstreekte duidelijkheid' op eenvoudige wijze, namelijk dat er geen misverstand kan ontstaan door de wijze waarop de naam wordt vermeld. Het onderzoek is niet zozeer gericht op naamsafwijkingen die naar de letter afwijken als wel op die welke misverstanden kunnen wekken. De inspectie spreekt vanwege de aard van de wettelijke voorschriften bij voorkeur over 'onwenselijkheden' en niet over 'wetsovertredingen'.

Een instelling kan ten aanzien van de naamgeving op twee manieren in de fout gaan: óf de naam die een instelling voor haar opleiding(en) op de website gebruikt is niet identiek aan de naam waaronder die opleidingen in het CROHO staan geregistreerd, óf de CROHO-naam is wel vermeld, maar is onduidelijk weergegeven. Vermelding verdient, dat het een instelling vrijstaat op de website een naam te gebruiken die afwijkt van de CROHO-naam, mits direct zichtbaar wordt aangegeven tot welke in het CROHO geregistreerde opleiding het onderwijs behoort. Zo kan er geen misverstand ontstaan en wordt de beoogde volstreekte duidelijkheid bereikt.

Ten aanzien van de accreditatiestatus kan een instelling in de fout gaan door te vermelden dat een opleiding is geaccrediteerd, terwijl dat niet het geval is. Met accreditatie wordt bedoeld accreditatie door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). RvB/HOP wijzen in hun rapport (p.14 en 15) op het

⁵ In het RvB/HOP onderzoek kregen de kunstvakopleidingen het label blauw. Dit wil zeggen dat zij milder werden beoordeeld, omdat aanstaande studenten in de kunstvakopleidingen vooral informatie zoeken over bijvoorbeeld een bepaald instrument (muziek) of kunstrichting (vormgeving). Zie verdere uitleg in paragraaf 3.2.

verschijnsel dat er opleidingen zijn die niet zijn geaccrediteerd door de NVAO, maar wel erkenning hebben gekregen van enige buitenlandse organisatie. De inspectie heeft in haar onderzoek erkenning door een buitenlandse organisatie alleen als gelijkwaardig beschouwd aan accreditatie door de NVAO, indien de NVAO een dergelijke erkenning als zodanig aanmerkt.

Vervolg werkwijze

Na het bekijken van de websites van de geselecteerde opleidingen resteerde een lijst met opleidingen waarbij een of meer onvolkomenheden bestonden in de voorlichting. Deze opleidingen zijn ingedeeld naar instelling.

De inspectie heeft de desbetreffende instellingen benaderd, indien het om meer ging dan een enkele onvolkomenheid van gering gewicht. Zij hebben een brief ontvangen, waarin de onvolkomenheden benoemd zijn. Deze instellingen is verzocht de website aan te passen en de aanpassingen schriftelijk aan de inspectie kenbaar te maken. De inspectie heeft de resultaten gecontroleerd en heeft de instellingen die niet tot correctie waren overgegaan opnieuw benaderd. In het hoofdstuk Bevindingen van dit rapport zijn de resultaten te lezen.

3 Bevindingen

3.1 Aantallen

Uit de resultaten van het onderzoek van RvB/HOP heeft de inspectie 242 websites van opleidingen geselecteerd die een of meerdere onduidelijkheden bevatten op het punt van naamgeving en status van de opleiding.

De inspectie heeft deze websites vanuit haar handhavingstaak opnieuw bekeken. Uit dit onderzoek resulteerde dat de websites met betrekking tot dertig opleidingen niet in orde waren. De forse reductie van het aantal websites dat niet in orde bleek, is te verklaren door de normering van de inspectie en door veranderingen op de websites of bij de opleidingen zelf.

- Normering.
De inspectie heeft alleen de naleving van de wet (WHW) nagegaan (zie vorig hoofdstuk). In het onderzoek van RvB/HOP werd een ruimere set van beoordelingscriteria gehanteerd, waaronder criteria die afgeleid zijn van bijvoorbeeld de gedragscodes van koepelorganisaties. Het gevolg hiervan is dat de kans om opleidingen met onvolkomenheden met betrekking tot hun website aan te treffen in het RvB/HOP onderzoek groter was.
In enkele gevallen was het gewicht van de onwenselijkheid te licht om een demarche van de inspectie naar een instelling te rechtvaardigen. Het ging dan om een kleine onvolkomenheid die voor maar één opleiding van een instelling gold en nauwelijks tot misverstanden zou kunnen leiden
- Veranderingen.
Enkele opleidingen die volgens RvB/HOP een onwenselijkheid op hun website hadden, werden inmiddels niet meer aangeboden. Ook bleken diverse websites van opleidingen in de tussentijd in de gewenste zin aangepast te zijn. Zo presenteren veel opleidingen de door de instelling gekozen 'fancy' naam of namen van varianten op een heldere wijze in combinatie met de officiële opleidingsnaam. Bovendien waren enkele opleidingen, die aanvankelijk ten onrechte claimden geaccrediteerd te zijn, inmiddels daadwerkelijk geaccrediteerd of was er sprake van 'een voorgenomen besluit tot accreditatie'.

Het aantal door de inspectie aangeschreven instellingen

De dertig opleidingen, waarvan de websites op een of meerdere punten niet in orde waren, waren gespreid over dertien instellingen.

De inspectie heeft de dertien instellingen aangeschreven, van welke de website onwenselijkheden bevatte met betrekking tot meerdere opleidingen. De desbetreffende onwenselijkheden zijn in een brief aan de instelling gemeld met daarbij het verzoek de website op de genoemde punten bij te stellen. De dertien instellingen waren alle hbo-instellingen, waarvan acht bekostigd en vijf niet bekostigd. Op een enkele masteropleiding na, ging het vooral om bacheloropleidingen.

In schema:

	<i>Totaal</i>	<i>Bekostigd/niet bekostigd wo</i>	<i>Bekostigd hbo</i>	<i>Niet bekostigd hbo</i>
Instellingen met onwenselijkheden	13	--	8	5

3.2 Onwenselijkheden

De inspectie heeft de dertien instellingen medio 2009 aangeschreven. Zij bracht in de brieven de onwenselijkheden onder de aandacht van de desbetreffende instellingsbesturen met het verzoek deze te elimineren. In twee gevallen bleek het nodig het instellingsbestuur additioneel door middel van een bezoek te overtuigen van de noodzaak aanpassingen te doen.

Accreditatie

Het viel op dat in geen enkel geval duidelijk sprake was van ten onrechte geclaimde accreditatie. Eén instelling sprak in verwarrende termen over de status van verschillende opleidingen. Zo werden termen gebruikt als 'erkende' opleidingen, 'officiële getuigschriften' en 'erkend door de instelling'. Deze instelling is daarop aangesproken.

Naamgeving

Alle dertien brieven betroffen onwenselijkheden ten aanzien van de naamgeving. Op dit punt kwamen verschillende 'soorten' onwenselijkheden voor, die soms in combinatie met elkaar werden aangetroffen.

- De naam van de opleiding, zoals die in het CROHO geregistreerd staat, werd niet vermeld, maar een daarvan afwijkende naam. Zo stond bijvoorbeeld op een website de naam 'International Action Learning MBA' vermeld, terwijl in het CROHO de naam 'Distance Learning MBA' geregistreerd staat.
- Bij het merendeel van de instellingen ging het om een onduidelijke vermelding van de officiële opleidingsnaam. De CROHO-naam werd wél vermeld, maar zodanig dat die niet direct zichtbaar was. Zo werd bijvoorbeeld op de introductiepagina van de website nogal eens een overzicht van het aanbod aan opleidingen gegeven met namen die niet overeenkwamen met de CROHO-naam. Daarna werd na een aantal keer doorklikken op afzonderlijke opleidingspagina's de CROHO-naam vermeld. Soms gebeurde dit aan het begin van deze pagina, soms aan het eind van de pagina, soms na nogmaals doorklikken, soms was de CROHO-naam te vinden onder het kopje 'Inschrijven'.
- Bovenstaande onwenselijkheden betroffen bij een groot deel (tien) van de instellingen het verschijnsel dat een onderdeel van de officiële opleiding als de opleiding zelf werd aangemerkt. Zo werden specialisaties, uitstroomvarianten of afstudeerrichtingen ten onrechte nogal eens als opleiding gelabeld dan wel feitelijk als zodanig behandeld. Dit verschijnsel doet zich vooral voor bij brede opleidingen. Het duidelijkste voorbeeld zijn de kunstopleidingen, in het bijzonder de opleiding Muziek. Bij deze komt een waaier van specialisaties voor. Iemand die een bepaald muziekinstrument studeert doet volgens het CROHO de opleiding Muziek. Het is deze opleidingsnaam die na het voltooien van de studie op het getuigschrift dient te worden vermeld. De studie van een bepaald muziekinstrument is een specialisatie binnen de opleiding Muziek en geen opleiding in de zin van het CROHO. RvB/HOP hebben dit verschijnsel voor de

kunstopleidingen mild beoordeeld⁶, omdat in het voorbeeld een aankomende student van een bepaald muziekinstrument vooral informatie zal zoeken over de studie van dat instrument en niet zo zeer over de opleiding Muziek. De inspectie begrijpt dit argument, maar ziet desondanks geen reden om in dit oordeel mee te gaan. Vermelding verdient dat er kunstinstellingen zijn die de relatie tussen de verschillende specialisaties en de officiële CROHO-naam zeer duidelijk aangeven.

- Tot slot werden, al dan niet additioneel aan de Nederlandse CROHO-naam Engelstalige namen gebruikt zonder dat deze in het CROHO waren geregistreerd.

Overigens bleek nogal eens dat, wegens een min of meer uniforme voorlichtingsaanpak voor de hele instelling of delen daarvan, gelijksoortige euvels bij meerdere verwante opleidingen van een instelling voorkwamen. Als dat zo was, bracht de inspectie de voorlichtingsaanpak van instellingen met betrekking tot meerdere opleidingen onder de aandacht en niet alleen die van de desbetreffende opleidingen.

3.3 Overige bevindingen

De aanschrijvingen leidden in de meeste gevallen tot nader contact met de instellingen. Hieruit kwam een aantal algemene bevindingen naar voren:

- Instellingen zijn van mening dat een goede balans wenselijk is tussen het belang van goede voorlichting aan studenten en het instellingsbelang van werving. Informatie over opleidingen op websites die alleen op werving is gericht wijzen zij, mede op grond van opgedane ervaringen met andere instellingen, af.
- Met name instellingen in de aangewezen sector hechten vanuit hun wervingsbelang sterk aan een aansprekende naam van opleidingen. Zeker wanneer het gaat om geliefde opleidingen op gebieden waar veel concurrentie is. Dit geldt voor opleidingen op het gebied van management, economie en recht. Instellingen willen hun opleidingen onderscheiden van andere opleidingen. Dit werkt de neiging in de hand om de feitelijke naam van de opleiding af te laten wijken van de CROHO-naam dan wel de specialisaties als opleiding aan te merken.
- Bekostigde en niet bekostigde instellingen hechten nadrukkelijk aan autonomie in de wijze waarop zij hun voorlichting geven. De overheid, waaronder de inspectie, dient op dit punt, zo stellen zij, afstand te bewaren.

3.4 Resultaat

De inspectie heeft de dertien instellingen die onwenselijkheden hadden ten aanzien van de naam en/of vermelding van de accreditatiestatus van opleiding(en) benaderd. De meeste van deze instellingen (negen) hebben de gewenste wijzigingen op de website aangebracht. De door de inspectie verlangde aanpassingen betekenden voor een deel van de aangeschreven instellingen een beperkte wijziging van de website. In andere gevallen verlangde eliminering van de door de inspectie naar voren gebrachte onwenselijkheden structurele wijziging van de website, dan wel bijstelling van onderhanden zijnde structurele wijziging van de website. Dit betekent dat door instellingen toegezegde aanpassingen niet altijd onmiddellijk konden worden doorgevoerd. Deze instellingen hebben toegezegd de gewenste aanpassingen te zullen aanbrengen. De inspectie zal eind februari 2010 de desbetreffende websites opnieuw bekijken en de resultaten hiervan separaat aan de

⁶ Blz. 12 van hun rapport.

minister doen toekomen. Het gaat om vier instellingen: één niet bekostigde instelling en drie instellingen in het bekostigd onderwijs.

In schema:

	<i>Totaal</i>	<i>Bekostigd/niet bekostigd wo</i>	<i>Bekostigd hbo</i>	<i>Niet bekostigd hbo</i>
Instellingen met onwenselijkheden	13	--	8	5
Instellingen met aangepaste website	9	--	5	4
Resteert	4	--	3	1

4 Conclusies en aanbevelingen

De overgrote meerderheid van de geselecteerde opleidingen uit het onderzoek van RVB/HOP van 2008 presenteert inmiddels op correcte wijze de naam en status van de opleiding. Uit het onderzoek van RVB/HOP resulteerden 242 websites van opleidingen die een of meerdere onduidelijkheden bevatten op het punt van naamgeving en status van de opleiding. Van deze opleidingen bleven er na het inspectieonderzoek dertig over waarbij de inspectie onwenselijkheden constateerde. Deze opleidingen waren gespreid over dertien instellingen.

De meeste van deze dertien instellingen (negen) hebben na contact met de inspectie de feitelijke gewenste wijzigingen op de website aangebracht. De overige instellingen hebben toegezegd de gewenste aanpassingen in 2010 te zullen aanbrengen.

De instellingen die de inspectie heeft benaderd waren zich bewust van het belang van ordentelijke voorlichting aan (aanstaande) studenten over de aangeboden opleidingen. Het onderzoek van de inspectie heeft dit bewustzijn versterkt.

Toch geven de bereikte resultaten geen garanties voor de toekomst. Websites zijn voortdurend aan verandering onderhevig evenals de benamingen van opleidingen. Omdat er een risico blijft bestaan dat de naam van opleidingen incorrect of verwarrend wordt vermeld, is de inspectie van mening dat structurele controle van websites noodzakelijk blijft, zij het op een andere manier dan via periodiek inspectieonderzoek.

Naar de opvatting van de inspectie kan structurele controle van naamgeving op websites het best plaatsvinden in het kader van de accreditatie van opleidingen. Dit voorstel houdt in dat:

- 1) De NVAO in het kader van de accreditatieprocedure toetst of de door de instelling opgegeven naam van de opleiding overeenkomt met de CROHO-naam.
- 2) De NVAO in haar accreditatiebesluit, onderliggende rapporten en communicatie op haar website uitsluitend de officiële CROHO-naam van de opleiding vermeldt.
- 3) De NVAO de voorlichting op de website van de instelling over de naam van de opleiding in haar accreditatie betreft en eist dat onjuiste of verwarrende vermeldingen gecorrigeerd zijn voordat accreditatie plaats kan vinden.
- 4) De inspectie tussen de accreditaties door het loket is voor klachten over onduidelijke of niet correcte namen van opleidingen. Zij behandelt deze klachten volgens de bestaande signalenroute van de inspectie.

BIJLAGE

Brieven van bewindslieden

Hieronder volgt een opsomming en korte inhoud van brieven van bewindslieden van het ministerie van OCW over de naamgeving en status van opleidingen in het hoger onderwijs.

- Augustus 2006 stelden leden van de Tweede Kamer vragen over onterecht gevoerde keurmerken bij commerciële hbo-instellingen naar aanleiding van een bericht in de Volkskrant d.d. 22 augustus 2006 (vragen ingezonden d.d. 24 augustus 2006, kenmerk 2050617980) en over gebrekkige accreditatie van opleidingen naar aanleiding van een bericht op website www.iso.nl (vragen ingezonden 28 augustus 2006, kenmerk 2050618070).
Staatssecretaris Bruins van OCW antwoordde hierop op 12 september 2006 (kenmerk HO/AME/06/34823). In de antwoorden wordt verwezen naar zijn brief d.d. 30 augustus 2006 aan de voorzitters van de brancheorganisaties HBO-raad, VSNU en PAEPON over correcte communicatie over accreditatie.
- Op 28 december 2006 stelde het Tweede Kamerlid Joldersma vragen over misleidende opleidingsnamen (kenmerk brief 2060704800). De aanleiding was het onderzoek van het Hoger Onderwijs Persbureau/Keuzegids waaruit blijkt dat veel namen van opleidingen afwijken van de officiële naam volgens de accreditatie of het CROHO. Staatssecretaris Bruins van OCW antwoordde hierop op 17 januari 2007 (kenmerk HO/BS/07/222).
- Op 16 maart 2007 stelde het Tweede Kamerlid Van Dijk vragen over inzake mogelijke misleidende reclame van de Hogeschool van Amsterdam (kenmerk brief 2060709660). De aanleiding was een bericht in de Volkskrant d.d. 12 maart 2007 over de uitspraak van de Reclame Code Commissie, dat de Hogeschool van Amsterdam zich bedient van misleidende reclame door het 'opleuken' van opleidingsnamen.
Minister Plasterk van OCW antwoordde op de vragen in zijn brief van 26 maart 2007 (kenmerk HO/BS/07/10022).
- In zijn brief van 11 april 2008, kenmerk HO/BL/2007/49994, aan de colleges van bestuur van de bekostigde universiteiten en hogescholen meldde het ministerie van OCW, dat het op dat ogenblik bezig was met het verbeteren van de informatievoorziening ten aanzien van de toegang tot het hoger onderwijs. Van de brief maken deel uit een overzicht van instrumenten om de toegang tot het hoger onderwijs te regelen en een toelichting met betrekking tot heldere informatievoorziening en correcte naleving van wet- en regelgeving.
- Bij brief van 9 juli 2008, kenmerk HO&S/BS/30814, stuurde de minister van OCW de voorzitter van de koepels het rapport 'Creatief of correct' toe. Dit was op zijn verzoek opgesteld door RvB/HOP en betreft een onderzoek naar het gebruik van de correcte naam en status van opleidingen in de voorlichting van hogescholen en universiteiten. Het onderzoek was een vervolgactie op de afspraken met de koepels die in september 2006 zijn gemaakt naar aanleiding van de hiervoor genoemde publicatie van het HOP over misleidende voorlichting door hogescholen en universiteiten. In het onderzoek zijn volgens de minister (veel) kleine fouten en (een beperkt aantal) grote fouten naar voren gekomen.

Wet- en regelgeving

Met het oog op het handhavingskarakter van het inspectie-onderzoek worden hierna de wettelijke bepalingen vermeld die van belang zijn in het kader van voorlichting door instellingen en de bepalingen die betrekking hebben op de benaming van opleidingen:

- *Art. 6.13. Het Centraal register opleidingen hoger onderwijs*

Lid 4. Het Centraal register opleidingen hoger onderwijs bevat van elke opleiding als bedoeld in art. 7.3a de volgende gegevens:

- a. de naam van de opleiding⁷ en de instelling die de opleiding verzorgt,
- c. of de opleiding is geaccrediteerd dan wel de toets nieuwe opleiding met positief gevolg heeft ondergaan alsmede de geldigheidsduur daarvan.

- *Art. 7.3. Opleidingen en onderwijseenheden*

Lid 4. Elke opleiding wordt op voet van titel 3 van hoofdstuk 6 geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs.

- *Art. 7.11. Getuigschriften en verklaringen*

Lid 2. Ten bewijze dat het examen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie een getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegde examen wordt vermeld:

- a. welke opleiding zoals vermeld in het register, bedoeld in art. 6.13 (= het CROHO), het betreft.

- *Art. 7.15. Openbaarheid onderwijsaanbod*

Het instellingsbestuur draagt er zorg voor dat het onderwijsaanbod en andere relevante informatie tijdig openbaar worden gemaakt, zodanig dat de aanstaande student zich een goed oordeel kan vormen over de inhoud en de inrichting van het onderwijs en de examens.

Nieuwe wetgeving (wetsvoorstel Versterking besturing)

Artikel 7.15. Informatieverstrekking aan studenten en aanstaande studenten

1. Het instellingsbestuur verstrekt zodanige informatie aan studenten en aanstaande studenten over de instelling, het te volgen onderwijs en de opleidingsnamen dat het die personen in staat stelt opleidingsmogelijkheden te vergelijken, zich een goed oordeel te vormen over de inhoud en de inrichting van het gevolgde of te volgen onderwijs en examens.
2. De vertegenwoordiging van de instellingen en de daarvoor in aanmerking komende belangenorganisaties van studenten maken gezamenlijke afspraken over de specificaties van de informatie, bedoeld in het eerste lid. Indien zij daarin niet slagen, kunnen bij ministeriële regeling die nadere specificaties worden gegeven van inhoud en vorm van de informatie die nodig is voor het vergelijken van opleidingen en het kiezen van een passende opleiding. In de ministeriële regeling kunnen voor verschillende groepen van instellingen verschillende specificaties worden gegeven.

⁷ Dit mag volgens de wet een Engelse naam zijn.

